

MAGYAR KURIR

Bétsből, Mártzius' 5-dikán 1818.

Svédzia és Norvégia.

A' *Stockholmi* közönséges levelek így irnak Febr. 9-dik 's 10-dik napjairól. „A' Király ö Felsége XIII. Károly, Febr. 5-dikén estvéli 10 óra 's 14 minutakor, fájdalmas betegség, és Keresztyéni idvességes előre való elkészülés után, most Uralkodó Királyunknak, a' Királyné, 's az özvegységre jutott Királyné ö Felségeknak, a' Koronaörökösnek, és a' Kir. Printzaszszonyinak, az özvegyülekezett Ország Rendjeinek, és minden hiv alattvalóknak mély gyászszokrá, meghalálózott. — A' most uralkodó Király ö Felsége, ezen szomorú történet után mindjárt a' Királyi fogadástételt letette, és alá írta a' Statustanátsnak jelenlétében, melynek tagjai azután a' Generalissággal, az Udvarral, a' jelenlévő Regementi, és Stabalis főtisztekkel, az Igazság kiszolgáltatására ügyelő Tanátsal, az Elölülökkel, és Tartománybeli Kormányozókkal, az Ország Rendjeinek egynéhány tagjaival, és több Tisztviselőkkal, ö Felségének hívségére megesküdtek, melly meglévén az Ország' Marsallja és a' Rendeknek szószollói bortsáttatták ö Felsége eleibe. — Febr 6-ikán e' következő K.Hirdetmény tétetett közönségesé, mellynek következtében ö F. g. *Károly János*, az Orzágnak Hirmondója által régi szokás szerént, Királynak kikáltott:

„Mi *Károly János*, Isten kegyelméből *Svédziának* 's *Norvegiának*, a' *Gothusoknak* és *Vendusoknak* Királya, ajánljuk tinéktek, minden mi hiv alatt-

valóinknak, kik Svédziában vagynak és laknak, különös kedvességünket, kegyes hojlandóságunkat, és kedvező jó akaratumkat a' Mindenható Isten által. Mikor Mi boldog emlékezetű kedves Atyánknak, a' nagy hatalmu Király és Ur XIII. Károlynak az ö Svétziái Ország-Rendjei' elébe tett feltételének következtében, 1810-dik esztendőben Aug. 21-dikén egyező akarattal az ö Követőjévé választattunk, a' Svétziái Királyi Székre lejendő ülésben, — és egyszersemind, a' Királynak és Nemzetnek megegyező voks által buzdítván, ezen tisztelettel telyes, de nagy felelőssel öszveköttetett hívást elfogadtuk; hatalmas ösztönt érzettünk, azokban az előttünk egészen esmeretlen történetekben, mellyek választástokat meghatározták, és a' mellyek minden mi legkissobb részvételünk nélkül, egyedül a' ti szabad és független végzéseiteket érdeklették. Ennél fogva attól a' nyugodalomtól váltunk meg, mellynek elérése volt törekedésünknek egyedül való tzelja, és mindjárt mihelyt ide hozzátok megérkezttünk, boldogultt Királyotok, bizodalmanak és barátságának legdrágább tanubizonyságával lepett meg, fiává fogadván minket, és ezáltal a' Ti munkátokra még szentebb bélyeget ötvén, mellynél fogva új Hazánk eránt való kötelezettségünknek, és hojlandóságunknak nevezkedni kellett. Az ezen idő ponttól fogva, melly szívünknek annyira kedves, elfolytt esztendők alatt, azon voltunk, hogy ezen soha el nem felejthető, és szeretett Fejedelem eránt

mind azokat a kötelességeket beteljesítsük mellyek egy hív alattvalót és érzékeny fiút illetnek, és az ő soba nem ingadozó atyai szeretetében fáradozásainknak legnevezesebb jutalmát arattuk minben nap. Ebben a szerantsében többé nem részesíthetünk. A halál elragadta azt tőlünk, a ki Minket a Világon a leghivebb szeretettel szeretett. A mi gyermeki kebelünkben, egy vigasztalás nélkül való feleségnek karjai között, kesergő atyafiainak karikájából, egy olyan Nemzettől mellynek kétszer volt ő Megszabadítója, nyugottan mint egy Bölts, a lelkiesmérettől nem háborgattatva, a vallásnak vigasztalásaitól és a háládatosságnak könnyeitől kísértetve költözött ő el, örök jutalmának egy jobb életben való elvétele. Mi vettük által az ő rátok szánt utolsó áldását, mellyet életének határán is olly elevenen mondott ki, mint azokban a napjaiban, mikor erejét teljes mértékben érezte; és az ő haldokló kezébe tettük le ezt a szent fogadástételt, hogy Koronájával egyetemben, az ő a haza boldogításáról való buzgó gondoskodását, s boldogságotok eránt való forró kívánásait is örökségül által veszszük. Minthogy pedig Mi már most ezen szomorú történet után *Svetziának* s *Norvegiának* egyesült Thronusára lépünk, hogy mind a két Országot azon sarkalatos törvények, és Ország Végzéseik szerént igazgassuk, mellyeket a *Svetziai* Ország Rendjei Aug. 3-dikén, *Norvegia* pedig Jul. 31-dikén 1815-ben megállítottak és megerősítettek: tehát az 1810-diki Május 2-dikáról szolló Ország Gyűlése végzésében a Király és az Ország Rendjei által meghatározottatott Királyi biztatást beteljesedtetnek tartjuk. Mikor legelőbb Svetsziának földjére léptünk, legelőbb fejtételünk az volt, hogy szabadságotokat, törvényes jussaitokat, és az Országnak önnönerejűségét oltalmazzuk. A

Gondviselés kívántt kimenetellel koronázta meg iparkodásainkat. Ezen mostani gyászos órában tehát az a mi legelső kötelességünk, a mi legelső gondolatunk is volt, hogy annak hathatós segedelmiért ezutánni tselekedetinkre nézve esedezzünk. Egyetértéstektől és hazaszeretetepektől várjuk a leghathatósabb gyámolítást. A törvény által határok közzé szorítottatott Királyokkal híven öszve szövetkezve szabadok és önnön erejüek igyekeztvén tovább is lenni, a legméltóbb módon szentelitek annak a Fejedelemnek gyász emlékezetét, kit mi is gyászolunk veletek, és a kinek megditsüült lelke mindenkor paizs gyanánt fog felette lebegni szerentsés Népeinek, úgy mint a mely az ő sirjára borulván, háládatos szívvel így kiálthatfel: „Ő általa birtuk törvényeinket, mellyeket mi magunk hoztunk, ő általa birtuk a szabad földet, melly a mi Atyáinknak tsontjait fedezi, ő általa birtuk jövendő sorsainkrol való megvilágosodásunkat, mellyre az ő virtusai, és maga megtagadása készítettek el nekünk az utat.“ Mindnyájotoknak öszveséggel és külön külön Királyi kegyelmünkkel jóakaróitok maradunk, és egyébaránt a Mindenható Istennek kegyelmébe ajánlunk különösen benneteket. A *Stockholmi* várban Febr. 6-dikán 1818.“

„Károly János.“
„G. Wetterstedt.“

Febr. 7-dikén egybehívatta ő Felsőge az új Király az Ország Rendjeit a jobbagyi hitnek letételére. A Nemesség, Ország Marsallja *Sandels* Grófnak vezérlése alatt egybegyülekezett a végre a Királyi szobákban, hogy ő Felsőgét az Ország szálájába kísérje; a más 3 Rendeket szószollójik vezették ugyan oda. Délután 1 órakor ment ő Felsőge a fiával a Kornaörökössel együtt, az ilyen alkalmatosságokban szokásban lévő proces-

szióval az Ország szálájába. Minekutána itt ő Felsége a' thronusra fellépett volna, Ország Marsalja *Essen* Gr. tsendességet kívánt. E' meglévén az ő Felségétől adatott, és alá irtt Királyi fogadástételt az Udvari Cancellarius Báro *Wetterstedt* felolvasta. Ezután a' Koronaörökös a' Thronus előtt térdepelve, és kezét a' Sz. Irásra téve, a' Királynak hívségére megesküdütt, és ő Felsége kezét megtsókolta. Ismét tsendességet kívánt az Országmarsallja, melly meglévén a' Status Minister felolvasta az Ország Rendjei előtt a' hívségi esküvés formáját, mellyet azok, és az Ország Marsallja, az Érsek, és a' polgári és paraszrendek'szószólóji felszóval egyszerre utánna mondtak annak. Az Ország Marsallja; az Érsek, és a' másik két szószólók ezután ő Felségének kezét megtsókolták. Mikor a' Király ő Felsége és a' Koronaörökös az elébbihez hasonló processióval szobáikba ismét vissza mentek, az Ország Rendjei így kiáltoztak: Eljen a' Király!, kik hasonlóképpen eiosztotak azután. 10-dikén az egész *Stockholmi* polgárság is a' hívségi hitet a' Tanáts házban letette. — Minden alyaféleghan lévő vagy szövetséges Udvarokhoz XIII. Károlynak haláláról szóló tudósítások, az Orzágnak minden részeibe pedig szükséges rendelések küldettek.

Febr. 8-dikán kezdődött a' közönséges Udvarigysz.

Egy két szót az idvezültt Királynak életéről: született a' boldogultt Felség 1748-ban October 7-dikén *Stockholm*-ban. Szüléi ezek voltak: *Adolf Fridrik* Király, a' *Holsatiai-Götterpi* Házból, és *Ludovika Ulrika*, Prussziai Király *I. Fridrik Wilhelmnek*, és Nagy Britanniái Király *I. György* leányának *Sóphia Dorottyának* leánya. Megkeresztelésének napján Svétzia tengerierejének Nagy Admirálisává, — 1770. egy *Loyas*

Ezerednek fejévé, — 1772. *Südermanlandi* Herczeggé, — 1774. Generallajtnantá neveztelett ki a' Rendektől. Az utóbb említett esztendőben lépett házossági életre özvegyen hagyott feleségével *Hedwig Ersébeth Charlotta* *Holsatiai* Oldenburgi Herczegasszonnnyal. Több nevezetes tengeri ütközetekben vezérlette Svétzia' tengerierejét 1788-tól — 90-ig. — 1792-től — 96-ig az Orzágnak Regense volt, 1809-ben Jun. 6-dikán lett Királyá; 1811-ben *Friedrichstadt* ellen maga vezérlette a' hadi operatziókat; ugyan azon esztendőben Norvegiának koronája is tejere szállott.

A' most Uralkodó Király, ki minden szám nélkül írja tsak nevét, 1764-ben Jan. 26-dikán született *Pauban*, *Bearn* Tartományában, IV-dik *Henrik* *Frantzia* Királynak hazájában.

A' bebalsamozás végett felbontatván a' megholtt Királynak teste, minden tagokat épségben találtak, tsak a' fejében volt sok víz.

Frantzia Ország.

A' *Journal de Francfort* azt írja, hogy Párisi magános levelek szerént, két embert már befogtak ott a' Herczeg *Wellington* ellen elkövetett vakmerőség' dolgában. Azért van reájok a' gyanu; mivel azelőtt mind ketten bajszot hordtak; mikor pedig megfogták őket, már akkor nem volt nekik. Egyik, ködus ruhába volt öltözködve és 1500-frank volt aranyban nála. A' pistolyt, mellyből löttek a' Herczegre, a' *Magdolna* utzában megtalálták; két tsőjü volt az, és még egyik tsője meg volt töltve.

Rouenben, *Mathurin Bruneau*nak tsak most kezdődött perében Febr. 11-dikén vonták kérdőre a' legelső 9 tanúkat. Az egész ülést igen mulatságossá tette *Bruneau* magaviselete által. Mikor az Elölülő helyet foglalt, minden felkelt

tsak *Bruneau* nem akart sokáig. A' leg első Tanú egy *Vezinsbé* való *Quina* nevű tsós volt, a' ki 1815-ben kalauzza volt neki; a' második pedig néhai *Chan-teloupi* kortsmárosné *Cassin* asszony, kinek 1 frankal, és 16 sous-val maradt valaha adós. Mikor *Bruneau*nak ezeket a' tanukat megmutatták, és az Elölülő kérdezte tőle, ha esmeri-é azokat; ezt mondta ő: majd ha Párisba megyek, meghallja az úr, hogy mit beszélnek én rólam; szerentséje az úrnak, hogy a' keresztjeim most nintsenek rajtam, mert ha azok rajtam volnának, egy szót se felelnék. Mikor az Elölülő azt kérdezte tőle, ha volt-é katona? azt felelte *Bruneau*: akar az úr velem kijönni (duellumra), majd akkor megmutatom. — Egy másik *Fraimbaut* nevű tanú, *Varesnesi* hajós, azt vallotta, hogy ő volt a' legelső, a' ki ötet ugyan oda való vendégfogadósné *Felipaux* asszonynak fiának tartotta, kinek már 10 esztendőktől fogva távol lévő katona fiával igen hasonlatos ő, és ezért 12 frankot is adott neki költsön. Kérdi erre az Elölülő, ha ezen tanúnak vallását igaznak esmeri-é? *Bruneau* így felelt: Nints annak az embernek esze, mint az urnak magának is; mit fizet, hogy itt mulattatom? Azt hogy a' kenyérsütés mesterségét *Felipaux* asszonynál gyakorolta volna, nyakasan tagadta. Legkülönösebb tanu volt maga *Felipaux* asszony, a' ki szivreható együgyűséggel beszéltte-el, hogy mint örült ő ezen ő színlett fiának újra megkerülésén; hogy mint nem akarta először ötöt megölelni, azolta pedig több mint ezer-szer magához szorította; hogy mint dugott először egy ezüst, mikor pedig látta, hogy ez nem tetszik neki, egy arany órá-t az órazsebjebe; három új öltöző ruhát tsináltatott, és annyi pénzt adott neki, a' mennyit tsak kívánt; mert azt hitte, hogy tulajdon gyermekének adja;

hogy még akkor is, mikor az atyafiak, kik között egy *Maury Ventier* nerezettü éppen jelen volt, nem egyébnek hanem egy világfutónak jelentették ki ötöt, 50 tallért adott a' kezébe, és mikor házától elment akkor is megígérte neki, hogy küld neki pénzt, tsak írja alá a' leveleit, hogy fíjának írását esmerhesse. A' mi pénzt *Felipaux* asszony *Bruneau*ra költött, az említett tanu 800 maga *Felipaux* asszony pedig 600 franknak mondta, hogy sokra ne mondja, ugy mond; egyszersmind sirva panaszkodott, hogy nem a' pénzét, hanem tsak anyai szeretetét sajnálja, mellyet reá vesztegetett. *Bruneau* erre így kiáltott: Ne sirjon; mondtam én hogy fíja nem vagyok; hiszen tsak nem lehetek 36 familiának a' fíja: *Mathurin Bruneau*, — *August*, — *Vezinsi Baro*, — *Labrosse Péter*, — *Moore Generalis* Spanyol Országban, — és XVII. Lajos.“ — *Felipaux* asszony a' halgatóknak valóságos részvétele között eltávozván, az ő 4 gyermekei halgattattak ki, a' kik anyoknak vallását erősítették, és egyik leánya azt mondta, hogy mikor legelsőben meglátta *Bruneaut*, mindjárt mondta, hogy az *Original*. (Ezen nevettek). — Az egyik fia *Felipaux* asszonynak azért nem akarta elhinni, hogy *Bruneau* testvérje, mert az ő testvérje ugymond tudott olvasni, ez pedig nem. Az Elölülő kérdezte *Bruneaut* hogy tud-é olvasni? Igen, mondá ez, hanem mikor egy könyvet nyujtottak neki, hogy olvassa, azt mondta, hogy nem ő; mert nem Biblia. Legutolsó tanú volt ezen napon *Tijou Gelin*, a' ki egyszer úgy szóllítván meg *Bruneaut*, mint *Felipauxt*, tőle ezt az utasítást kapta, hogy ötöt soha másnak mint *Navarrai Károlynak* ne nevezze, különben a' *Vendéebeli* előkelő emberekkel megtaníttatja. Ez a' tanu, sokszor irt *Bruneau* számára leveleket, de utóbb

nevét, állapotját, és tsalafintaságokra való hajlandóságát: az igaz, így kiáltott-fel Bruneau, bizony sok tsalafintaságot végre vittem már életemben) megtudván, a' *Saumuri Al-Prefektusnak* bejelentette. Ezzel az ezen napi ülésnek vége lett. De az újságlevelek még sok más furtságokat beszélnek *Bruneaurol*. Nevezetesen azt kérdezte ő egyszer *Bransontól*, hogy miért nem viseli azt a' Rendet, mellyet a' várban adott neki? — Ne busulj Branson! így szólott hozzá, tudod hogy Finantz-ministerem vagy! — Mikor a' törvény szék elébe ment, ezt mondotta: meglehet, hogy tsak egy nagy szerentsevitéz vagyok; de nekem az mindegy; legalább egy nagy peren által akarok esni! Mikor a' Jegyző az ülésnek elején *Mathurin* helyett vigyázatlanságból *Etiennet* olvasott, így kiáltott-fel *Bruneau*: Ah! ma Istvánnak hívnak, nekem hát minden nap más nevem van, ez tsak ugyan különös! Egyvalakinék a' szomszédjában, késre volt szüksége, hogy plajbászszát megheggyezhesse, és némelly dolgokat a' hallottakból feljegyezhesse; *Bruneau* egyszeribe kedveskedett a' maga késével. — Sokszor mikor a' halgotók katzagtak, így kiáltott ő fel: „mitsoda komédia ez“! De igazán komédia is; mert a' tanúk kihalgatásalközben, tréfál 's nevetkérez *Bruneau* alattvalóival, azonban mikor a' száját felnyitja, látszik a' fogai megett a' dohány, mellyet rág.

* * *

Febr. 6-dikán egy illyen foglalatú Kir. végzés tétetett közönségessé, hogy minden fertály esztendőnként hivatalos jelentés tétetődjék a' fogságban lévő személyeknek magok viseletekről, hogy minden esztendőben Aug. 25-dik napján a' jobbulókra nézve ő Felsége megkegyelmezési jussát gyakorolhassa.

A' Király ő Felsége egyik első Komornyikját *Hae* urat, hogy *XVI. La-*

josnak testamentomában reá nézve kifejezett kívánságát tellyesítse, Baroságra, ama surmányosból Generalisságra ment *Cathelineaunak* most a' Kir. testőrző seregnél szolgáló fiját pedig nemessegre emelte.

A' több mint száz esztendőtől fogva fennálló *Mercur de France* nevű újság helyett, ennekutánna egy *Minerve Française* című újságot adnak-ki annak mostani kiadóji, t. i. *Aignan, Benji Constant, Dumoulin, Etienne, A. Jouy, E. Jouy*, az öregebb *Lacratelle*, és *Tissot* urak. Hogy a' Censurát elkerülhessék, azt tették-fel ezek a' tudósok magokban, hogy nem árkusonként vagy szakaszonként adják azt ki, hanem fertály esztendő számra, mint valamelly könyvet 4 kötetekben.

A' Párisi Törvényszékek előtt még most is foly *Bonaparte Jósef* ellen az a' per, mellyben egy *Mottet* nevű Madridi Polgár, birtokából való erőszakos kiűzetéséért 200,000 Frankot követ rajta. 1816-ban *Contumatzia*ból, *Mottetnek* ítélték a' pert, a' ki is chezképpest a' *Morfontaini* várban lévő igen drága házibútorokat elfoglalta, ámbár *Clary Bonaparte Jósefnek* az ipa azt állította, hogy ő azt megvette. Hanem most *Bonaparte Jósef* egy *Tripier* nevű híres Prókátorra bízta dolgát, és a' *Contumatzia*ból való megítéletés ellen egy törvényen fundáltt kifogást talált ki.

A' tsak nem régen meghalalozott *Visconti* helyébe Gróf *Clerac* lett a' Párisi Muzeumnak Directorává, a' ki valaha az előtt *Pompeji* ásását igazgatta.

Nagy Britannia.

A' Parlamentumnak, már a' Rabszolgákkal való kereskedés' eltörlése eránt Portugalliaival kötötett alku is előbe tétetett. A' Portugalliai Király ehhez azt igéri, hogy két hónapok alatt minden

azon kereskedést folytató alattvalóji ellen közönséges büntető törvényt fog közönséggé tenni. Mind a két nemzetnek hadi hajóji megvizsgálhatják a más nemzetbeli kereskedő hajókat, hogy megtudhassák, hogy nintsenek-e rabszolgák rajtuk. Anglia azoknak a Portugalliai alattvalóknak, kiknek az 1814-diki Julius 1-ső napjától fogva hajóikat az Anglusok elvették károkat kipótolja, és ezen fellyül 300 ezer font Sterlinget ígér a még elébb megkárosodtaknak kielégítésekre.

Febr. 9-dikén tartotta legelső ülését az a Társaság, melly a Parlamentumnak ez ideji kinyittatásakor tartott beszédben említett abbeli panasz, következtetésében állott fel, hogy az Anglicana Eklezsiához tartozó Felekezetnek sokkal kevesebbek a Templomai, mint az Ország népességéhez képpst kellene lenni. Ezen társaságban az Orzágnak legnevezetesebb személyei vannak; jelen voltak az ülésben is mind az Egyháznak, mind a Statusnak oszlopemberei, 's minden Püspökök. A *Canterbury* Érsek volt az Elölülő. A Vallásnak szükséges és hasznos voltáról fontos beszédet tartván azt javasolta, hogy legjobb volna aláírás útján segíteni a dolgon, minthogy a Kormány jelenvaló állapotjában alig szánhat erre a végre nagy summákat. Mindjárt is minden jelen lévők aláírták magokat.

Bedford Grófságban a minap *Bourgoyne* nevű urat, a Papja azért vádolta-be, hogy már 18 hónaptól fogva a templomban nem volt. Az ide való Törvényszék *Ersébeth* Királynénak azon régi ugyan, de világosan el nem törölt törvényéhez képest, melly minden 1

hónapig templomba nem menő embernek a fejére 20 font Sterling fizetést diktál, a bevádolt urat megbüntette. Az Esküttek Törvényszéke pedig a törvényt ugyan megesmerte; de még is *Bourgoyne* urat felszabadította, úgy találvan a dolgot, hogy betegsége miatt mulatta-el a templomot.

Sir *Richard Croft* egy azok közzül a Bábaorvosok közzül, kik *Charlotta* Printz aszszonynak szülésén jelen voltak, a multt hónapnak 13-dikán agyon lötte magát, 57 esztendő korában. Feleségét 3 gyermekekkel hagyja maga után.

B é t s.

A privilegiáltt Austriai Nemz. Bank azon jussához képest, melly szerént a valamit erő dolgokat mint depositumot által veheti, és az arany 's ezüst portékákra, úgy a belső országi Conventiók pénz interest hozó Status papirosokra előre adhat pénzt, ezen Operatziójit Martziusnak 9-dikén kezdi-el.

Cs. Kir. Kamarás *Schönfeld* Gróf Febr. 26. dikán érkezett-meg ide Bétsbe Rio Janeiroból a Koronaörökösne *Leopoldina* Cs. Kir. Fő Hercegaszszonynak mint létéről a legkívánatosabb híreket hozván magával.

Báró *Lebzelter* *Adám* o Nga, kinek halálát legközelebbi darabunkban jelentettük, nem fél esztendeig, hanem fél századig vitte Követségi 's Ministeri hivatalát Lisbonában, úgy hogy a fél és esztendeig szavak közzül kimaradt ezen szavaknak (fél) Századig az az szinte 50 esztendeig) ugyan oda való olvasását nem lehet nem ajánlanunk. lásd a XVI. Darab 140 lapját jobbról az első sorban.

8 z á z forint huszas pénzért, adtak Váltó ezédalában: —
 Febr. 27-dikén 285 $\frac{1}{2}$ — 28-dikán 283 $\frac{1}{2}$ — Mártz. 2-dikán 286 — forintot.
 A marhahúsnak fontja Bétsben, Martziusra, 25 krajtzarra határozatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Febr. 9. dikén. — Törvényesen egyesült T. Pesth, Pilis, és Solth Vármegyének ezen napon tartott közönséges gyűlésében felolvastatott ö Cs. K. Fő Herczegségének az Ország Palatinusának arról szolló levele, hogy ö Cs. K. Fő Herczegsége mint ezen T. Vármegyének Fő Ispánnya, a Vármegye Tisztviselőinek Restauratzióját Mártiusnak 31 napjára rendelni méltóztatik.

* * *

Penziós Kapitány Tit. *Simrák|Fizlep* urat 33 esztendei szolgálatjára különösen az ellenség előtt megkülönböztetve való magaviseletére nézve mind két ágon lévő maradékaival egyetemben magyar nemességre emelni,

A' Tsajkások határszéli Batalionjában *Titulon Kereskedő|Verner János* urat, hazafiúi buzgóságának megjutalmaztatására, a' kis arany érdempénzel megajándékozni méltóztatott Fels. Urunk.

M e g t i s z t e l t e t é s .

Azok között a' Tanuló Ifjak között, kiknek az idevaló Szépmesterségek Cs. K. Akademiájában, legközelőbb az ö Felségo születése napján, legjobb Munkáikért jutalmak osztattak ki, örömmel olvassuk *Ferentzy István* Hazánkfiát, a' ki Rima Szombati fi; ö az atzélmetzés minden nemeiben, a' domború faragásban szintúgy, mint a' mély képvésésben különösen megkülönböztette magát, és a' Bélyegkép metsző Oskolában a' legelső jutalmat nyerte el. Annyival örömebb említjük itt ezen ö szép megtiszteltetését, hogy *Ferentzy István* úr mesterségbéli ügyességén kívül kedveltető erkölcsi jámbor magaviselete által is különösen megkülönbözteti magát.

Tudományos Tudósítás.

A' Méhtartásnak külömbféle tartomá-

nyokra, környékekre, és esztendőkre alkalmaztatott igen könnyű, hasznos, és gyönyörűséges módja, mellyet Hazájának hasznára öszveszedett, 's megpróbált, és maga tulajdon hosszas tapasztalásai után 3 rézre metszett Táblákkal kiadott *Kalo Péter* az Orv. Tud. Doct. Egerben 1816. eszt. nagy 8. réthben 52 árkus; az ára 7 for. V. Czed. Találtatik Pesten Eggenberger József Könyváros úrnál, és ör. özvegy Kiss Istvánné aszszonynál. Gyöngyösön Szilágyi István könykötő úrnál. Egerben a' Typographia Factoránál. Miskoltzon T. Pósch József Archivárius úrnál a' Vármegye házban. Debreczenben Csáthy György könynyomtató és könyvárosné aszszonynál. Kolosváron Guitman János könyváros úrnál, 's a' t.

A' kik ezen hasznos ágatskáját a' mezzei gazdaságnak valamennyire esmérük, tudva lehet előttök, hogy a' méh tartásból veendő haszon külömbözik a' tartományok, 's környékek, és esztendők külömbiségei szerént, de leginkább pedig a' méhekkel való helyes vagy helytelen bánás szerént is minden időben, és minden helyeken: mert a' helytelen vélek való bánás által a' legjobb esztendőkben, és leggazdagabb tartományokban, 's környékeken is szint olly tsekély hasznú lehet a' méhtartás, valamint más szegényebb helyeken, és mostohább időkben. Ellenben pedig a' soványabb tartományokban, 's környékeken, és esztendőkben is sokkal hasznosabbá lehet a' méhtartást tenni a' méhekkel való helyesebb bánás által. Hogy tehát a' méhtartásból minden időben, 's minden helyeken minden kitelhető hasznót be lehessen venni, szükség, hogy a' méhekkel való bánás mind ezekre az esetekre alkalmaztasson. Bizonyítják eztet a' méhtartásról kiadott számtalan könyvek, mellyek sok jót foglalnak ugyan magokban, hanem több-

nyire ki egyik, 's ki másik tartományra, 's környékre lévén leginkább alkalmaztatva; az időnek forgási, 's esztendők' különbségei pedig tekintelbe sem igen vétetvén benne, igen ritkán, és ritka helyeken felelnek meg a' méhes gazdák' várakozásainak. Miképen lehessen tehát a' méhtartásból különbféle tartományokban, környékeken, és esztendőkben minden kitelhető hasznot igen könnyű, és gyönyörűséges móddal bevenni, arra ezen könyv igen bőszes utat fog mutatni, mellynek valamint a' gazdagabb, szint úgy a' szegényebb állapotban lévő méhes gazdak is nem kevés hasznát vehetik. Megmutatja egyszersmind, és helyes okokkal is megerősíti, mit lehessen az úgy nevezett méhbodénok, kettős köpük, hármas kasok, és több hasonló méhjátlékok eránt is tartani. Egy szóval pedig ezen könyv a' hasznos méhtartáshoz meghívántató, eddig feltalált minden szükséges tudományt 3 részre metszett Táblákkal, mellyeket a' szerző tulajdon ábrázolása után ama híres rézmetsző Roraci Ferentz érd. Hazánkba igen helyesen, és ékesen lemetasztta, foglalván magában, meg fogja mutatni, miképen lehessen nagy hasznot könnyű móddal, és tsekély költséggel rövid idő alatt ezen hitványságnak látszatát bogárkákhoz bevenni: mellyről a' kik előre is valami keveset értekezni akarnak, azoknak kedvékért a' könyvfoglalatjából a' következő rövid jegyzések ide ragasztattak: Helyes okokkal, t. i. megmutatván miben álljon a' hasznos méhtartás igaz fundamentuma, egyszersmind annak megvetésére a' legkönnyebb, 's hasznosabb módokat adja elő, mellyek által minden időben, 's minden helyeken a' legelőhöz, és időjárásához mérsékelve igen népes, 's gazdag köpüket lehet nevelni. Ide tartoznak azok a' szerző által a' méhtartás megkönnyebbitésére feltalált jelek is, mellyekről a' rajzoláshoz készülő köpüket a' raj eleresztése előtt egy 's két

héttel, vagy legalább harmad nappal; a' rajzani induló méheket pedig az ő kiköltözöködések előtt egy 's két vagy legalább is fél órával előbb megismerve, 50, 60 és több köpü méhek között is előre kijegyezheti magának az ember azon egy-néhány rajzó köpüket, mellyekre naponként szükség vigyázni, a' nélkül hogy minnyájoknak több hetekig minden nap a' repülő lyukába kéntelenitessen a' méhész, vagy méhes gazda lesni. Ide tartoznak továbbá azon hasznos munkák is, mellyek által a' sűrű, 's gyakorta való, többszörű, és kései rajzolást, melly a' méhtartásban legveszedelmesebb, igen könnyű, és bizonyos módokkal úgy lehet kormányozni, és annyira meg lehet zabolázni, hogy 50—60 öreg köpü méhek közül a' legjobb esztendőkben is alig 20 köpü fog rajzani; azok is pedig annak idejében, és mindenik csak egy egy rajt eresztvén, mind magok, mind a' rajjaik igen jó állapotban maradnak. A' köpükből kiköltözöködő rajokat hálókba, azokból pedig egyenesen az üres köpükbe minden fáradság, füst, és másféle oltalmazó eszközök nélkül befogni: egy este 3-4 akó mézet is a' méhektől kór, és megölés nélkül igen könnyű móddal elszedni 's a' t. mellyekről még eddig a' külső Ország leg híresebb méhész könyvek is hallgatnak, vagy legalább igen terhes, homályos, és bizonytalan jeleket és módokat adnak előnkbe. Ezen jelek pedig, és munkák a' fennálló fiókos köpükben a' szerző tulajdon több esztendőbeli tapasztalásai szerént olly könnyűek, olly világosok, és olly hasznosok, 's a' méhtartást is olly igen megkönnyebbitik, hogy azok nélkül a' szerző soha méheket se kívánna kívált nagy számmal tartani, mellyet mások is vele együtt hasonlóképpen tapasztalni fognak, valakik ezen méhtartás módját követni fogják.

Kalo Péter.
 AN ORV. TUD. DOCT.